

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	4Cdo/147/2017
Identifikačné číslo spisu:	2305209993
Dátum vydania rozhodnutia:	22.03.2018
Meno a priezvisko:	JUDr. Alena Svetlovská
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2018:2305209993.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcov 1/ A. F., bývajúceho v N. XXXX, 2/ Z. F., bývajúceho v D. XX, 3/ S. F., bývajúceho v D. E., Z. E. XXX, 4/ R. F., bývajúceho v Z., H. XXXX/XXX, 5/ Z. F., bývajúcej v H., E. XXX/XX, 6/ A. A., bývajúcej v F., S. XXXX/XX, 7/ Z. F., bývajúceho v S. - N. C., C. XXX/XX, všetci zastúpení Mgr. Ľudmilou Krajínčákovou Blahovou, advokátkou so sídlom vo Veľkom Záluží, Jána Hollého 1468/1, proti žalovanej Západoslovenskej energetike, a. s., so sídlom v Bratislave, Čulenova 6, o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam, vedenom na Okresnom súde Galanta pod sp. zn. 12 C 83/2005, o dovolaní žalobcov 1/ až 7/ proti rozsudku Krajského súdu v Trnave z 20. decembra 2016 sp. zn. 9 Co 494/2015, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalovaná má nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Galanta rozsudkom z 28. apríla 2015 č. k. 12 C 83/2005-356 zamietol žalobu, ktorou sa žalobcovia domáhali určenia, že pozemky v katastrálnom území Z., zapísané na liste vlastníctva č. XXXX, parcela č. XXXX/X - ostatné plochy o výmere 114 m², parcela č. XXXX/X - ostatné plochy o výmere 1462 m², parcela č. XXXX/X - ostatné plochy o výmere 158 m² patrili v celosti do vlastníctva poručiťky N. F., rod. K. ku dňu jej smrti 9. júna XXXX. V odôvodnení uviedol, že žalobcovia sú dedičmi po nebohej N. F., rod. K., ktorá zomrela 9. júna XXXX a ktorá bola jednou z dedičov N. K., rod. S., zomrelej 9. apríla XXXX, pričom z rozhodnutia Štátneho notárstva v Nitre č. D 2275/92-13 z 30. júna 1992 vyplýva, že predmetom dedičstva boli aj nehnuteľnosti nachádzajúce sa v katastrálnom území K. (dnes Z.), vedené v pozemnoknižnej vložke č. XXXX ako parcela č. XXXX v podiele 160/480 k celku a N. F. rod. K. mala zdediť nehnuteľný majetok v podiele 1/6 k celku. V roku 1959 došlo v pozemnoknižnej vložke č. XXXX k zápisu vlastníckeho práva pre Československý štát - ONV v Šali na základe rozsudku Ľudového súdu v Šali z 2. februára 1956 č. T 18/56 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Nitre z 1. marca 1956 č. 2 To 124/56, ktorým bol vyslovený trest prepadnutia všetkého majetku O. S. v prospech štátu. V roku 1969 bola z pôvodnej parcely č. XXXX odčlenená parcela č. XXXX/X o výmere 3762 m² a hospodárskou zmluvou č. Fin. 4/1969 bola prevezená správa k tejto parcele na

Západoslovenské uhoľné sklady, odb. podnik Bratislava. Na základe geometrického plánu 240-GEOMOND-35/94 z 25. augusta 1994 parcela č. XXXX/X o výmere 114 m², parcela č. XXXX/XX o výmere 158 m² a parcela č. XXXX/X o výmere 1462 m² vznikli odčlenením od parcely č. XXXX, XXXX/XXX až XXX. Právny predchodca žalovanej, ktorým boli Západoslovenské energetické závody, národný podnik Bratislava, nadobudol sporné pozemky do svojho majetku na základe Hospodárskej zmluvy z 27. januára 1972, uzatvorenej medzi Západoslovenskými energetickými závodmi, n. p. Bratislava ako preberajúcou organizáciou a Západoslovenskými uhoľnými skladmi, odb. podnik Bratislava ako odovzdávajúcou organizáciou, na základe ktorej bol zabezpečený zápis zmeny správy pozemkov do príslušnej evidencie nehnuteľností. Súd prvej inštancie sa stotožnil s argumentáciou žalovanej, že v čase tohto prevodu správy ona a aj jej právny predchodca bola s prihliadnutím na všetky okolnosti dobromyseľná v tom, že predmetné nehnuteľnosti nadobudla do svojho majetku na základe právneho titulu, ktorý nemá žiadne vady, ktoré by spôsobovali jeho neplatnosť. Žalovaná bola založená zakladateľskou listinou z 15. októbra 2001 N 836/2001, Nz 823/2001, na základe Rozhodnutia vlády Slovenskej republiky o privatizácii podniku Západoslovenské energetické závody, š. p. s tým, že všetok majetok vrátane pozemkov, práv povinností a záväzkov okrem práv podľa § 16 zákona č. 92/1991 Zb. prešli na Fond národného majetku Slovenskej republiky, ktorý 1. novembra 2001 vložil majetok štátneho podniku vrátane sporných pozemkov do majetku žalovanej. Súd prvej inštancie dospel k záveru, že žalobcovia neunesli dôkazné bremeno a nepreukázali, že ich právna predchodkyňa N. F., rod. K. nadobudla ku sporným nehnuteľnostiam vlastnícke právo dedením po svojej matke N. K., keď z vykonaného dokazovania vyplynulo, že jej matka tieto nehnuteľnosti ku dňu svojej smrti nevlastnila, ale ich vlastníkom bol Československý štát. Uzavrel, že žalobcovia nenadobudli vlastnícke právo vydržaním, nakoľko od 28. januára 1994 sporné nehnuteľnosti užívala právna predchodkyňa žalobcov na základe zápisu o odovzdaní a prevzatí objektu z 28. januára 1994, z ktorého je zrejmé, že tieto jej boli odovzdané do dočasného užívania, nakoľko právny predchodca žalovanej sa považoval za ich vlastníka a aj bol ako vlastník vedený v príslušnej evidencii nehnuteľností a teda objektívne nebola dobromyseľná v tom, že ona je ich vlastníčkou. Rozhodnutie o trovách konania si vyhradil na samostatné rozhodnutie po právoplatnosti rozsudku vo veci samej.

2. Krajský súd v Trnave rozsudkom z 20. decembra 2016 sp. zn. 9 Co 494/2015 rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil a žalovanej priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania v plnej výške. V celom rozsahu sa stotožnil so skutkovými zisteniami súdu prvej inštancie. V odôvodnení uviedol, že podľa § 80 písm. c/ O.s.p. určovacia žaloba musí zodpovedať právnemu vzťahu, resp. právu v prítomnom čase, t. j. stavu v čase vyhlásenia rozsudku, pričom žalobcovia sa domáhajú určenia vlastníckeho práva ich právnej predchodkyne do minulosti - ku dňu jej smrti. Dospel k záveru, že takýto výrok s určovaním do minulosti sa javí ako nepriliehavý a teda je neprípustný. O náhrade trov odvolacieho konania rozhodol podľa § 396 ods. 1 C.s.p. v spojení s § 255 ods. 1 C.s.p.

3. Proti uvedenému rozsudku odvolacieho súdu podali dovolanie žalobcovia 1/ až 7/ s tým, že dovolanie je prípustné podľa § 421 ods. 1 písm. a/ Civilného sporového poriadku (ďalej len „C.s.p.“). V dovolaní uviedli, že odvolací súd sa odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, nakoľko z pravidla, že „určovacia žaloba musí zodpovedať právnemu stavu, resp. právu v prítomnom čase, t. j. stavu v čase vyhlásenia rozsudku, právna prax pripúšťa výnimky a to v podobe žaloby o určenie, že určitá osoba bola ku dňu smrti vlastníkom veci. Zdôraznili, že odvolací súd sa vo svojom rozhodnutí s existenciou inej „aktuálnejšej“ judikatúry a právnych záverov v nej obsiahnutých týkajúcich sa rozhodujúcej otázky nijako argumentačne nevysporiadal a rozhodovaciu prax napriek jej nespornej existencii ani len nespomenul.

4. Žalovaná sa k podanému dovolaniu nevyjadrila.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 35 C.s.p.) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 C.s.p.) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1, 2 C.s.p.), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 C.s.p.), bez nariadenia pojednávania (§ 443 C.s.p.) dospel k záveru, že dovolanie treba odmietnuť. Na stručné odôvodnenie (§ 451 ods. 3 veta prvá C.s.p.) dovolací súd uvádza nasledovné:

6. V danom prípade bolo dovolanie podané po 1. júli 2016, kedy nadobudol účinnosť nový civilný procesný kódex. Aj za účinnosti C.s.p. treba dovolanie považovať za mimoriadny opravný prostriedok, ktorý má v systéme opravných prostriedkov civilného sporového konania osobitné postavenie. Dovolanie aj podľa novej právnej úpravy nie je „ďalším odvolaním“ a dovolací súd nesmie byť vnímaný (procesnými stranami ani samotným dovolacím súdom) ako tretia inštancia, v rámci konania ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu [viď napríklad rozhodnutia sp. zn. 1 Cdo 113/2012, 2 Cdo 132/2013, 3 Cdo 18/2013, 4 Cdo 280/2013, 5 Cdo 275/2013, 6 Cdo 107/2012 a 7 Cdo 92/2012 (poznámka dovolacieho súdu: pokiaľ sa v ďalšom texte odkazuje v zátvorke na „Cdo“, ide o odkaz na rozhodnutie najvyššieho súdu príslušnej spisovej značky)].

7. Už v rozhodnutiach vydaných do 30. júna 2016 najvyšší súd opakovane vyjadril záver aktuálny aj v súčasnosti, v zmysle ktorého právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšej inštancie, sa v civilnom sporovom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých môže súd konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania, vrátane dovolacieho konania (1 Cdo 6/2014, 3 Cdo 357/2015, 4 Cdo 1176/2015, 5 Cdo 255/2014, 8 Cdo 400/2015). Otázka posúdenia, či sú, alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu.

8. O všetkých mimoriadnych opravných prostriedkoch platí, že narušenie princípu právnej istoty strán, ktorých právna vec bola právoplatne skončená (meritórnym rozhodnutím predstavujúcim *res iudicata*), musí byť vyvážené sprísnenými podmienkami prípustnosti. Právnu úpravu dovolania a dovolacieho konania, ktorá stanovuje podmienky, za ktorých môže byť výnimočne prelomená záväznosť už právoplatného rozhodnutia, nemožno interpretovať rozširujúco; namiesto je tu skôr reštriktívny výklad (3 Cdo 319/2013, 1 Cdo 348/2013, 3 Cdo 357/2016, 3 ECdo 154/2013, 3 Cdo 208/2014).

9. Naďalej je tiež plne opodstatnené konštatovanie, že ak by najvyšší súd bez ohľadu na neprípustnosť dovolania pristúpil k posúdeniu vecnej správnosti rozhodnutia odvolacieho súdu a na tom základe ho prípadne zrušil, porušil by základné právo na súdnu ochranu toho, kto stojí na opačnej procesnej strane [porovnaj rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) sp. zn. II. ÚS 172/03 (poznámka dovolacieho súdu: pokiaľ sa v ďalšom texte odkazuje v zátvorke na „ÚS“, ide o odkaz na rozhodnutie ústavného súdu príslušnej spisovej značky)].

10. Naznačenej mimoriadnej povahe dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. V zmysle § 419 C.s.p. je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a 421 C.s.p. V danom prípade je v dovolaní uplatnený dovolací dôvod v zmysle § 421 C.s.p.

11. Podľa § 421 ods. 1 C.s.p. je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a/ pri ktorej riešení sa dovolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, b/ ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c/ je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

12. Dovolanie prípustné podľa § 421 C.s.p. možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 C.s.p.). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 C.s.p.).

13. Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 C.s.p.). Dovolacím dôvodom je nesprávnosť

vytýkaná v dovolaní (porovnaj § 428 C.s.p.). Pokiaľ nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu podľa § 447 písm. f/ C.s.p., je (procesnou) povinnosťou dovolateľa vysvetliť v dovolaní, z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania a označiť v dovolaní náležitým spôsobom dovolací dôvod (§ 420 alebo § 421 C.s.p. v spojení s § 431 ods. 1 C.s.p. a § 432 ods. 1 C.s.p.). V dôsledku spomenutej viazanosti dovolací súd neprejednáva dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom.

14. Žalobcovia prípustnosť podaného dovolania vyvodzujú z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a/ C.s.p. V dovolaní, ktorého prípustnosť sa vyvodzuje z § 421 ods. 1 písm. a/ C.s.p., by mal dovolateľ: a/ konkretizovať právnu otázku riešenú odvolacím súdom a uviesť, ako ju riešil odvolací súd, b/ vysvetliť (a označením rozhodnutia najvyššieho súdu doložiť), v čom sa riešenie právnej otázky odvolacím súdom odklonilo od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, c/ uviesť, ako by mala byť táto otázka správne riešená. Samotné polemizovanie dovolateľa s právnymi názormi odvolacieho súdu, prosté spochybňovanie správnosti jeho rozhodnutia alebo kritika toho, ako odvolací súd pristupoval k riešeniu právnej otázky významovo nezodpovedajú kritériu uvedenému v § 421 ods. 1 písm. a/ C.s.p.

14.1. Pokiaľ dovolateľ v takom dovolaní nevymedzí právnu otázku a neoznačí ustálenú súdnu prax dovolacieho súdu, od ktorej sa podľa jeho názoru odvolací súd odklonil, dovolací súd nemôže svoje rozhodnutie založiť na domnienkach (predpokladoch) o tom, ktorú otázku a ktorý judikát, stanovisko alebo rozhodnutie mal dovolateľ na mysli. V prípade absencie uvedeného dovolací súd nemôže pristúpiť ani k posudzovaniu všetkých procesnoprávných a hmotnoprávných otázok, ktoré pred ním riešil prvoinštančný a odvolací súd a v súvislosti s tým ani vyhľadávať všetky (do úvahy prichádzajúce) rozhodnutia dovolacieho súdu, ktoré sa týkajú danej problematiky; v opačnom prípade by uskutočnil dovolací súd prieskum priechiaci sa nielen (všeobecne) novej koncepcii právnej úpravy dovolania a dovolacieho konania zvolenej v C.s.p., ale aj (konkrétne) cieľu sledovanému ustanovením § 421 ods. 1 C.s.p. (pozri Števček M., Ficová S., Baricová J., Mesiarkinová S., Bajánková J., Tomašovič M. a kol., *Civilný sporový poriadok, Komentár*, Praha: C. H. BECK, str.1382 a rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 3 Cdo 6/2017, sp. zn. 3 Cdo 28/2017).

15. V danom prípade žalobcovia v dovolaní dali do pozornosti rozhodnutie Krajského súdu v Trenčíne sp. zn. 5 Co 189/2013, z ktorého citovali: „V zmysle ustanovenia § 460 Občianskeho zákonníka sa dedičstvo nadobúda smrťou poručiteľa, preto žaloba, ktorou sa dedič domáha určenia, že poručiteľ bol v čase smrti vlastníkom určitej veci, nie je v rozpore s ustanovením § 80 písm. c/ O.s.p. Preto záver súdu prvého stupňa založený na názore, že žalobcami upravený petit je podľa zákona neprípustný, pretože žiada o určenie práva ku dňu smrti jej právneho predchodcu, nebol správny.“ Ďalej dali do pozornosti nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. I.ÚS 482/2013 50, z ktorého citovali: „Je potrebné pripomenúť, že v konaniach, v ktorých sa dedič domáha určenia, že konkrétna vec patrí do dedičstva po poručiteľovi, v takýchto konaniach ide o posúdenie, či poručiteľ bol v čase smrti vlastníkom predmetnej veci. Požadované určenie sa vzťahuje na obdobie ku dňu smrti poručiteľa a okolnosti, ktoré nastali po tomto dni nemajú vplyv na rozhodnutie súdu. Ak súd vyhovie žalobe s požadovaným určením a vec je následne prejednaná v konaní o dedičstve ohľadne konkrétneho majetku poručiteľa, nepotvrdzuje rozhodnutie o dedičstve, že dedič je v súčasnosti vlastníkom veci, pretože po smrti poručiteľa môžu nastať právne skutočnosti, ktorými spája právny poriadok vznik vlastníckeho práva niekoho iného. V konaní, v ktorom sa zisťuje, či určitá vec bola v čase smrti poručiteľa v jeho vlastníctve sú neskoršie skutočnosti právne bezvýznamné.“ Označenie uvedeného rozhodnutia Krajského súdu v Trenčíne a nález Ústavného súdu Slovenskej republiky nenaplnia pojem ustálená rozhodovacia prax dovolacieho súdu tak, aby dovolateľ ním naplnil predpoklady vyplývajúce z § 421 ods. 1 písm. a/ C.s.p. V tejto súvislosti dovolací súd poukazuje na definíciu pojmu „ustálená rozhodovacia prax dovolacieho súdu“ uvedenú v rozhodnutí najvyššieho súdu sp. zn. 3 Cdo 6/2017 zo 6. marca 2017, kde sa uvádza: „ustálená rozhodovacia prax dovolacieho súdu je vyjadrená predovšetkým v stanoviskách alebo rozhodnutiach najvyššieho súdu, ktoré sú ako judikáty publikované v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov SR. Do tohto pojmu možno zaradiť aj prax vyjadrenú opakovane vo viacerých nepublikovaných rozhodnutiach najvyššieho súdu, alebo dokonca aj jednotlivo v doposiaľ nepublikovanom rozhodnutí, pokiaľ niektoré neskôr vydané (nepublikované) rozhodnutia najvyššieho súdu názory obsiahnuté v skoršom rozhodnutí nespochybnil, prípadne tieto názory akceptovali a vecne

na ne nadviazali“.

16. Meritórny dovolací prieskum z hľadiska správnosti odvolacím súdom riešených právnych otázok nebolo možné uskutočniť z dôvodu, že žalobcovia - vyvodzujúc prípustnosť ich dovolania z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a/ C.s.p. - neoznačili žiadne rozhodnutie dovolacieho súdu (t. j. Najvyššieho súdu Slovenskej republiky) predstavujúce jeho ustálenú rozhodovaciu prax a riešiacie niektorú právnu otázku spôsobom, od ktorého sa odvolací súd - ako tvrdia žalobcovia - v tomto prípade odklonil. Treba pripomenúť, že sama polemika dovolateľov s právnymi závermi odvolacieho súdu, prosté spochybňovanie správnosti jeho rozhodnutia alebo len kritika toho, ako odvolací súd pristupoval k riešeniu právnej otázky, významovo nezodpovedajú kritériu uvedenému v § 421 ods. 1 písm. a/ C.s.p.

17. Z tohto dôvodu dovolací dôvod nebol žalobcami vymedzený spôsobom uvedeným § 431 až 435 C.s.p. Absenciu takej náležitosti považuje C.s.p. za dôvod pre odmietnutie dovolania.

18. Najvyšší súd odmietol dovolanie žalobcov podľa ustanovenia § 447 písm. f/ C.s.p., nakoľko nebolo odôvodnené prípustnými dovolacími dôvodmi.

19. Žalovaná bola v dovolacom konaní v plnom rozsahu úspešná (§ 255 ods. 1 C.s.p.) a vznikol jej nárok na náhradu trov konania. O nároku na náhradu trov rozhodol najvyšší súd podľa ustanovení § 453 ods. 1 a § 262 ods. 1 C.s.p. O výške náhrady trov konania rozhodne súd prvej inštancie po právoplatnosti rozhodnutia dovolacieho súdu samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník (§ 262 ods. 2 C.s.p.).

20. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.